

**O'SMIRLARNI DINGA BO'LGAN MUNOSABATINING PSIXOLOGIK
XUSUSIYATLARI**

Boqijonov Rasuljon

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7197001>

KIRISH

Din komil insonni tarbiyalashda asosiy tarbiyalovchi qudratga ega bo'lgan ma'naviy-axloqiy kuchdir. Din o'z mohiyatiga ko'ra poklik, mehr-oqibat kabi ezgu tuyg'ularni insonlar qalbi va ongiga singdiradi. Shuningdek, dinni o'smirlarni hamisha yaxshilikka va ezgu ishlarga chorlagan, yuksak insoniy fazilatlarining shakllanishiga xizmat qilishini unutmasligimiz ham. Aynan din tufayli xalqlarning ming yillar mobaynida boy ma'naviyati va merosi, o'zligi omon saqlanib kelindi. Dinning manbai o'smirni o'rab turgan dunyoda emas, balki, uning o'zida, ichki dunyosida deb tushunishimiz kerak. Shu bilan birga, dinning asosi insonning aqliy emas, balki, hissiy-ruhiy dunyosidadir, deya ta'kidlanadi.

MUAMMO

Globalashuv jarayoni bugungi kunda g'oyaviy, mafkuraviy jarayonlarga o'smir-yoshlarga ular ruhiyatiga o'z ta'sirini ko'rsatayotganligiga guvoh bo'lmoqdamiz. Hozirgi vaqtda ko'z o'ngimizda dunyoning geopolitik, iqtisodiy va ijtimoiy, axborot kommunikatsiya manzarasida chuqur o'zgarishlar ro'y berayotgan, turli mafkuralar tortishuvi keskin tus olayotgan bir vaziyatda, fikrga qarshi fikr, g'oyaga qarshi g'oya, jaholatga qarshi ma'rifat bilan kurashish har qachongidan ko'ra muhim ahamiyat kasb etmoqda. Hozirgi kunda dinni o'ziga niqob qilib olib, uni mafkuraviy ta'sir o'tkazishning nihoyatda kuchli vositasiga aylantirishga urinayotgan kuchlar soni oshganligi hech kimga sir emas. Din va diniy qadriyatlar kishilarni hamisha yaxshilikka va ezgu ishlarga chorlagan hamda muqaddas e'tiqodlarga asoslanib, shaxsda yuksak insoniy fazilatlarining shakllanishiga xizmat qilgan, insoniyatni komillikka da'vat etuvchi buyuk ta'limot bo'lib kelgan. Biroq ayrim hollarda dinni soxtalashtiruvchilar, undan o'z shaxsiy manfaatlari yo'lida foydalanuvchilar ham mavjudligini, ayni ana shu salbiy hodisalar jamiyat taraqqiyotida kutilmagan fojialarni keltirib chiqarishi mumkinligini hayotning o'zi ko'rsatmoqda. Afsuski, diniy ongning ajralmas qismi bo'lgan e'tiqoddan faqat bunyodkor kuch sifatida emas, balki, vayronkor g'oyalarni o'zlariga maqsad qilib olgan kimsalar ham foydalanmoqdalar. Bu esa butun kishilik jamiyatiga, jumladan, mustaqil O'zbekiston davlatiga nisbatan turli tahdidlarning yuzaga kelishiga sabab bo'lmoqda. Bu zo'ravonlikka asoslangan harakatlar nafaqat O'zbekiston, balki, jahonning barcha davlatlarining osoyishta yashashlariga rahna solmoqda. Dinni, xususan, islom dinini noto'g'ri talqin qilib,

o'zining yovuz niyatini amalga oshirishda xalqning diniy qadriyatlaridan va dinga bo'lgan hurmatidan foydalanishga urinayotganlar katta muammolar keltirib chiqarayotgani bugun hech kimga sir emas.

YECHIM

Yuqorida sanalgan muammolarni bartaraf etish, o'smirlarga dinning ahamiyati muhim ekanligi, nafaqat islom dinining, balki, jahon dinlarining ham sof insonparvarlik tamoyillarini yuzaga chiqarish bugungi kunning dolzarb masalalardan hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev BMT minbaridagi nutqida butun jahon jamoatchiligiga islom dinining asl insonparvarlik mohiyatini yetkazishni eng muhim vazifa deb hisoblashni aytgan edi.

O'smir o'quvchilarda esa faqat diniy ta'limotlar, bilimlarnibg o'zi yetarli bo'ladi desak biroz yanglishgan bo'lamiz. Bunda dunyoviy bilimlar, tillar o'rganish, aniq, tabiiy va ijtimoiy fanlarga qiziqtirish, ishtiyoq bilan o'rganishiga yetarlicha imkoniyatlar yaratilishi bu ularning dunyoqarashiga bevosita ijobiy ta'sir qiladi. Sababi bugungi kunda ularning har ikkisi ham bir-biriga kerak va biri ikkinchisini to'ldiradi. Bunda o'smir o'quvchilarga ota-onalar, pedagoglar tomonidan islom dinimiz haqida farzandlariga tushunchalar berishni to'g'ri tashkil etish kerak. Qolaversa, ta'lim tizimidagi darsliklar majmuasida hadislar, buyuk bobolarimiz g'azal va hikmatlaridan ko'proq foydalanish yaxshi samarali bo'ladi.

XULOSA

Xulosa o'rnida shuni ta'kidlamoqchimizki, O'zbekiston Respublikasida o'smir o'quvchilarni tarbiyalashda ta'lim muassasalaridagi ziyolilar oldiga ma'naviy barkamol insonni shakllantirish vazifasi qo'yilgan bir paytda din masalasini chetlab o'tish mumkin emas. Dunyodagi dinlarning barchasi ezgulik g'oyalariga asoslanadi va yaxshilik, tinchlik, do'stlik kabi xususiyatlarga tayanadi. Bu esa o'smirlar munosabatining ijobiyligini yana ham yaxshilaydi, dunyoqarashini kengaytiradi. Dinga bo'lgan munosabatlari orqali o'smirlar yaqin odamlarini halollik va poklik, mehr-shafqat, birodarlik va bag'rikenglikka da'vat etadi. Nafaqat o'smirlar balki hamma ham milliy va diniy qadriyatlarni yaxshi bilmay, ularning hurmatini o'rniga qo'ymay turib, inson yuksak ma'naviyatli bo'la olmaydi.

References:

1. Abdurahmanov F, Abdurahmanova Z (2011). "Psychology of religion". (2) 83
2. Сайдахметова, Д. Х. (2021). КАЧЕСТВА ОБУЧЕНИЯ В СИСТЕМЕ ВУЗОВСКОГО ОБРАЗОВАНИЯ. Academic research in educational sciences, 2(1).